

Exodus

Lekció: Zsid. 12.1-17
Textus: 2Móz. 17.8-16

2006. okt. 1.
Gazdagrét

Ora et labora

Isten népe a pusztában nem hiába vándorol. Nem azért találja magát szemben újra meg újra az élet alapvető feltételeinek hiányával, mert akadozik az ellátás. Nem arról van szó, hogy a szabadító Isten a szabadításra még csak-csak képes volt, de a nép folyamatos táplálása, megtartása már gondokat okoz neki. A pusztaság a tanulás, a formálódás, az érés helye. Isten vezeti Izraelt a pusztába és a pusztában, hogy mindeközben saját népévé formálja a rabszolgaságot éppen csak maga mögött hagyó közösséget. Láttuk, hogyan tanulja Izrael Isten követését, a tanítványságot keserves próbák és Isten hűségese közbeavatkozásai között. Ivóvíz vagy élelem hiánya, zúgolódás, visszavágyás Egyiptomba, Mózes és Isten gyalázása, majd Isten újra és újra megérkező szabadítása adja ezeknek a történeteknek a keretét. A ma olvasott szakasz azonban egy új kihívásról számol be. Talán még el sem ültek a hullámok, amelyeket a víz hiányában az Istent megkísértő, próbára tevő nép lázadása vetett, talán még hatása alatt voltak az újabb csodának, amikor Mózes botjával a sziklára ütött és abból víz fakadt, amikor váratlan próbával kell szembesülniük: „*Eljött Amálek, és megtámadta Izraelt Refidímben.*” A Fáraó és serege elpusztult a Vörös tengerben, de az ellenség nem szűnt meg. A káosz és pusztulás erői, amelyek Isten népére törnek, mindig újabb és újabb történelmi formákban jelennek meg. Ezek az erők újra és újra megjelennek, hogy Isten alkotását semmissé tegyék. Lássuk, hogyan harcol Izrael a pusztában az ellenség erőivel!

I. Isten népének harcba kell szállnia az ellenséggel

A támadás láttán Mózes így szól Józsuéhoz: „*Válassz ki férfiakat, vonulj ki, és ütközz meg Amálékkal!*” Látszólag nincs ebben semmi különös: mi mást tehetne Izrael ebben a helyzetben? Két dolog azonban nem kerüli el annak figyelmét, aki az elejétől fogva olvassa Mózes 2. könyvét. Az egyik, hogy ez lesz Izrael első háborúja. Amióta Isten kihozta őket Egyiptomból, nem kellett még megütközniük ellenséggel. A másik ehhez kapcsolódik: nem ez az első eset, hogy rájuk támadnak. A tizedik csapás és az Egyiptomból való kivonulás után a Fáraó és egész serege rátámadt Isten népére. Akkor azonban Mózes így szólt a rettegő és segítségért kiáltó népnek: „*Ne féljete! Álljatok helyt, és meglátjátok, hogyan szabadít meg ma az Úr benneteket! ... Az Úr harcol értetek, ti pedig maradjatok veszteg!*” (2Móz. 14.13-14) Izrael tehát eddig egy alkalommal találta magát szemben az ellenséggel, de akkor azt a parancsot kapta, hogy ne tegyen semmit, várjon bizalommal, és az Úr majd harcol érte, harcol helyette. Így is történt. A nép úgy szabadult meg, hogy semmit sem kellett tennie, nem ütközött meg az egyiptomiakkal. Mózes kinyújtotta botját a Vörös tenger felé, amely szétnyílt, majd

amikor átkeltek, ismét kinyújtotta a kezét, és a tenger maga alá temette az ellenség minden erejét. Isten szabadulást szerzett Izraelnek!

Isten ez alkalommal is szabadulást szerez, most az amálékitáktól. Ez azonban másképpen történik, hiszen Izrael nem azt a parancsot kapja, hogy maradjon veszteg, hogy passzívan várja, hogy Isten megharcolja az ő harcukat, hanem meg kell ütköznie az ellenséggel. Egy egész napon keresztül harcolnak Józsué vezetésével. Semmi sem kíméli meg őket a háború valóságától. Harci zaj, elrettentő látvány, megölt ellenség, elhulló barátok, ismerősök, küzdelem a végkimerülésig, gyakran változó hadiszerecse, a nyeresre állás öröme, a kudarc lehetőségének rettenete – nem adatik meg nekik, hogy mindettől megkíméljék magukat. Pedig biztos, ha választhatnak, az egyiptomi ellenség legyőzésének forgatókönyvét választják. Mert jó nekünk, amikor Isten egy mozdulattal megszünteti az ellenséget, elsöpri a bennünket fenyegető pusztító erőket. Csodálkozunk és örvendezünk, amikor egyszer csak megdől egy gonosz és elnyomó politikai hatalom. Ezt élték meg milliók, amikor 1989-90-ben összeomlottak a diktatúrák térségünkben. De hasonlóan dicsőítjük Istent, amikor szabadulást hoz a valaki felé táplált fájdalomunkból, vagy éppen valamilyen szokásunkból, nyomorúságunkból egy egyszerű imádság vagy istentisztelet nyomán. Magasztaljuk, amikor egyszer csak falak omlanak le házastársak között, és a meghidegült kapcsolat érzelmileg megújul. Szabadításként élhetjük meg, hogy Isten elveszi az egyedüllét kínzó magányát, az aggodalmat, hogy mi lesz ha egyedül maradok, és teljes békességgel tölti be szívünk. Izraellel együtt szívesen választanánk az egyiptomi forgatókönyvet: Én harcolok, ti pedig maradjatok veszteg!

De az Úr most mást választott: menjetek, dolgozzatok, izzadjatok, harcoljatok, küzdjete meg a szabadításért. Sorakozzanak fel vezető férfiaiatok szemtől-szembe az amálékitákkal, és ütközzenek meg velük. Vajon mi ennek a magyarázata? Miért küldi Isten harcba népét, ha korábban ettől megkímélve szerzett nekik szabadulást? Talán már nem szereti őket annyira? Talán megorrolt rájuk a sok zúgolódás és lázadozás miatt? Talán Mózes értette félre az Urat, és ezért kellett életükben először harcba menniük? Mindezeket a kérdéseket felteszi Isten népe, amikor nem jön csodálatos módon és hirtelen a szabadulás. Gyötör bennünket a kétség: ha korábban Isten azonnali szabadulást hozott, ha ma is vannak, akik minden erőfeszítés, küzdelem, harc nélkül átélnek Isten szabadító munkáját, akkor velünk mi történt?

Isten meg akar tanítani arra, hogy az ellenséggel fel kell venni a harcot. Van, amikor azt mondja, várj, és meglátod az Úr szabadítását. Ilyenkor hitetlenség lenne kapálódzni, ügyeskedni, erőlködni. Várni kell. Máskor azonban azt mondja, indulj, dolgozz azon a kapcsolaton, tégy meg mindent azért a házasságért, küzdjél meg az igazságért, harcolj a hazugsággal, a bűnnel, a gonosszal, a sötétség erőivel. Ne várd, hogy az ellenség erői hirtelen visszavonulót fújnak, vagy váratlanul összeomlanak. De ne is engedj magadnak kibúvót a harc alól. Ilyenkor engedetlenség lenne az Úrra fogni a helyzetet, mondván: miért nem oldod meg azonnal, egy mozdulattal? Engedetlenség nem felvenni a harcot az ellenséges erővel. Isten arra tanítja népét a pusztában, hogy dolgozzon, harcoljon, szembeszálljon az ellenséggel. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy magára hagyta volna népét.

II. Isten népének imádkoznia kell

Az a tény, hogy Izraelnek harcolnia kell, nem azt jelenti, hogy Isten magára hagyta volna népét, valamint azt sem, hogy a győzelem nem Isten ereje és szabadítása által történik meg. Harc és imádság, munka és imádság nem állnak egymással ellentmondásban, és nem zárják ki egymást, amint erre olyan egyértelműen rámutat a történet másik mozzanata.

„Mózes, Áron és Húr pedig fölment a halom tetejére. És az történt, hogy valahányszor Mózes fölemelte a kezét, Izrael volt az erősebb, amikor pedig leeresztette a kezét, Amálék volt az erősebb.” Mózes kezében botja van, amely a történet kezdete óta Isten erejének, Isten jelenlétének a szimbóluma. Nem egyszer kap Mózes parancsot Istentől arra, hogy botjával cselekedjen, és ilyenkor mindig Isten erejét látjuk megnyilvánulni. A mozdulat, amint Mózes kezét (és botját) Istenhez emeli, az Istentől való függés elismerésének, Isten ereje várásának a mozdulata. Nincs utalás arra a szövegben, hogy Mózes imádkozott a harcoló népért, de a kezeit felemelő Mózeszt mégis az imádság egy példájának tekintik sokan, és meggyőződésem szerint ezt helyesen teszik. Izrael harcol, Mózes imádkozik.

Bár nem ritkán hallom, hogy nem imádkozni kell, hanem dolgozni (hiszen az imádságból nem lesz pénz), és ezen „bölcesség” alapján Mózes is megvádolható azzal, hogy ő a könnyebbik részt választotta, hiszen mennyivel egyszerűbb imádkozni, mint az életét kockára téve csatát vívni, valamint úgy is lehet érvelni, hogy egyedül Józsuén és a nép hősiességén múltott a végeredmény, a szentíró egészen másképpen láttatja a történeteket. Azt mondja, hogy amikor Mózes imádkozott, eredményes volt a küzdelem, de amint meglankadt az imádságban, Izrael vereségre állt. Számára Mózes, Áron és Húr a magaslaton, valamint Józsué és a nép egy csapat, amelyben mindenki a maga eszközeivel ütközik meg az ellenséggel. Sőt, mindezekon keresztül Isten ereje és szabadítása nyilvánul meg, az Úr harcol Amálék ellen (vö. 15-16 versek). Mindezt megerősíti, hogy Józsué győzelme csak akkor születik meg, amikor Mózesnek két keze felemelve marad naplementéig. Az imádság és a harc együtt győzött.

Amennyire hajlamos Isten népe arra, hogy Istentől úgy várja a segítséget, hogy maga nem kész beszállni a harcba, ugyanannyira máskor meg az jellemző ránk, hogy úgy véljük megoldani a gondjainkat, hogy abban Istennek, az ő erejének, és így az imádságnak nem tulajdonítunk igazi szerepet. A munka és az imádság, a hazugság elleni harc és az imádság, a gonosz elleni küzdelem és az imádság szétválik az életünkben. Vagy önmagunkban bízunk, és ezért nem imádkozunk, vagy semminek tartjuk magunkat, és nem harcolunk. Vagy magunk akarunk cselekedni, és nem hisszük, hogy szükségünk van Istenre, vagy tőle várjuk a megoldást, és nem hisszük, hogy tennünk kellene vagy lehetne valamit. De a kitartó, imádsággal átitatott, cselekvő tenniakarás, küzdelem a bűn ellen igen ritka. Általában valamelyik oldalra kerülünk, és ezzel kilépünk abból, amire Isten hívja az ő népét.

Még egy mozzanatra szeretném felhívni a figyelmet. Imádság nélkül nem lesz győzelem, de Mózes nem bírja végigimádkozni az egész napot, nem képes karjait

felemelve tartani reggeltől estig. Senki ne tegye fel a kérdést, hogy miért nem jó Istennek, ha leengedett kézzel imádkozik, hiszen nem erről van szó. A pusztában vagyunk, ahol Isten népe formálódik, tanítvánnyá lesz, meg kell hogy érjen. Az imádság és a harc szoros összefüggésének láthatóvá kell lennie. A felemelt bot jelzi, hogy Isten ereje velük van. Mózes tehát elfárad, karjai meglankadnak, térdei megrogyadoznak, le kell ülnie. Áron és Húr sietnek Isten embere segítségére: követ helyeztek alája, hogy ráüljön, majd pedig egyik és másik oldalról tartották a kezét. Ez a mozzanat két dologra hívja fel erőteljesen a figyelmünket: kitartás és közösség.

Az imádságnak folyamatosnak kell lennie. Nem elég, hogy Mózes felemeli a kezét reggel, délben és este: folyamatosan szükség van az Úr erejére. Ezt azonban nem tudja megcselekedni egyedül, és ezen megbukhat Izrael háborúja. Aki egyedül van, könnyen jut el oda, hogy elfáradtam, nem bírom tovább, nincs értelme, feladom. Éppen ezért döntő jelentőségű, hogy Áron és Húr segít Mózesnek, hogy kezeit felemelve tartsa. Mind a kitartásról, mind a közösségről sokat mond el ez a mozzanat. Áron és Húr segíti Mózeset, aki felemelt kezeivel segíti a harcoló népet. Úgy vélem, hogy ebben Isten egy fontos mondanivalót helyez gyülekezetünk szívére.

Mózes keze meglankad, térdei rogyadoznak. Izrael harcosai szintén meginognak, hiszen nincsen velük az Úr ereje. Mózesnek, a vezetőnek kellene hordozni őket, de már nem megy. És ebben a helyzetben ketten segítségére lesznek, és mind Mózesnek, mind Irael egész harcoló népének megerősödnek kezei és lábai.

A kép végigvonul az Ószövetségen, egészen az Újszövetségig (Jób 4.3-4, Ézs. 35.3, Zsid. 12.12.). A súlyos nehézségekkel szembenező, hitük miatt üldözést és gyalázkodást szenvedő, harcoló keresztényeknek ezt írja a Zsidókhoz írt levél szerzője: „... a lankad kezeket és a megroskadót térdeket erősítsétek meg, és egyenes ösvényen járjatok, hogy a sánta meg ne botoljon, hanem inkább meggyógyuljon.” (Zsid. 12.12-13) Hogyan történik ez velünk? Úgy, hogy közösen odaszánjuk magunkat a harcra és az imádságra. Kellenek Mózesek, akiket Isten arra választott, hogy imádkozzanak azokért a testvérekért, akik a legnehezebb frontokon vívják a harcot. Kellenek Áronok és Húrok, akik készek megtámogatni azokat, akik megfáradnak az imádságban. Kellenek Józsuek, akik teljes bátorsággal odaállnak a harcban az egész nép élére, tudván, hogy imádkoznak értük.

Szánjuk hát magunkat oda erre. A harcra, az imádságra, egymás megerősítésére. Figyeljünk egymásra a házicsoportokban, a szolgálati csoportokban, az istentisztelet utáni beszélgetésekben, a gyülekezeti hétvégén. És ha Isten megmutatja nekünk, hogy hol a helyünk, ha indít bennünket szolgálatra az imádságban, bátran tegyük meg, amire hív. ÁMEN!